Cümle Türleri

Cevap Anahtarı · Kısa Çözümler

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1

1. fiil cümlesi / kurallı / olumlu / basit
2. isim cümlesi / kurallı / olumlu / basit
3. fiil cümlesi / devrik / olumlu (ünlem) / basit
4. fiil cümlesi / kurallı / soru / basit
5. fiil cümlesi / kurallı / olumlu / birleşik

5. cümlede "işin bitmediğini" fiilimsi grubu nesne görevinde olduğu için cümle birleşiktir.

2

D) Sarayın bahçesi çok genişti.

Yüklem "genişti"; isim soylu sözcüğe ek fiil gelmiştir.

3

E) Unutma sakın bu günü.

Yüklem "unutma" cümlenin başındadır.

4

D – Y – D – D

"yok" isim soylu bir sözcüktür; "Evde kimse yok." isim cümlesidir.

5

B) Sıralı cümle

Ortak özneli (o) üç yargı virgülle sıralanmıştır: bağımlı sıralı cümle.

6

a) eksiltili b) şartlı c) bağlı

"-sa" şart eki yan cümleyi temel cümleye bağlar.

7

C) Ne muhteşem bir kubbe bu!

Hayranlık duygusu coşkuyla ve ünlem işaretiyle bildirilmiştir.

8

B) Bu yıl köye hiç kar yağmadı.

Yüklem olumsuzluk eki (-ma) almıştır.

9

E) Eksiltili cümle

Yüklem söylenmemiş, cümle üç noktayla bitmiştir.

10

Örnek: a) Usta, sabırlı olmayı öğretti çırağına. b) Seni yıllarca bu kapının önünde bekledim.

Kurallı cümlede yüklem sondadır; devrik cümlede yüklem başa ya da ortaya alınır.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 **D) Onun ne kadar yetenekli olduğunu bilmiyor değilim.**
"bilmiyor değilim" = biliyorum; biçimce olumsuz, anlamca olumludur.

12 **A) Kim istemez çocuğunun mutlu olmasını?**
Cümle "herkes ister" yargısını bildirir; cevap beklenmez.

13 **A) Duvarları ören ustalar, işin inceliklerini yıllar içinde öğrenmişti.**
"Duvarları ören" sıfat-fiil grubu içerdiği için cümle birleşiktir.

14 **B) "ki" bağlacıyla kurulmuş birleşik cümledir.**
"ki" bağlacı yan cümleyi temel cümleye bağlamıştır; yüklem "kalmamıştı" fiildir, sondadır.

15 **A) Yalnız I**
I'de "ama" bağlacı iki yargıyı bağlamıştır. II fiilimsili birleşik, III sıralı cümledir.

16 **E) İç içe birleşik cümle**
Tırnak içindeki alıntı cümle, temel cümlenin nesnesi görevindedir.

17 **C) Kervansarayın kapısı ağır demirdendi.**
Doğru seçenek isim cümlesidir (demirden + idi); diğerleri fiil cümlesidir.

18 **D) Ortak ögesi olmayan bağımsız sıralı bir cümledir.**
Yargıların ortak öznesi (mimar) vardır; bu nedenle bağımlı sıralı cümledir.

19 **Örnek: Bağlı: Hava güzel olur ve bahçede çalışırız. Şartlı birleşik: Hava güzel olursa bahçede çalışırız.**
Bağlı cümlede bağlaç, şartlı birleşik cümlede -sa/-se eki kullanılır.

20 **E) Kişilerin anlık duygularını ve konuşmanın canlılığını yansıtması**
Soru ve ünlem cümleleri merak, şaşkınlık, öfke gibi duyguları doğal konuşma temposunda yansıtır.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **C) II. cümle isim cümlesidir.**
II. cümlenin yüklemi "kapanacaktı" çekimli bir fiildir; cümle fiil cümlesidir.

22 **D) Unutamam o kışı, babamın titreyen elleriyle sobaya attığı son odunun çıtırdayışını dinlediğimiz geceyi.**
Doğru seçenek devrik, fiilimsi gruplarıyla uzamış birleşik bir cümledir; diğerleri kısa, basit ve kurallıdır.

23 **C) I ve II**

"Ne yaparsan yap" şart yapılı yan cümledir; "ne" soru sözcüğü içerse de cümle soru sormaz.

24 **B) Ustalar çalıştı, kalfalar taş taşıdı.**

Doğru seçenek sıralı cümledir; diğerleri fiilimsi grubu içeren birleşik cümlelerdir.

25 **Örnek: Ünlem: Yeter artık, bıktım bu yalanlardan! Soru: Bunu bana nasıl yaparsın? Devrik: Güvenmeyeceğim bir daha sana.**

Her replik istenen cümle türüne uymalı ve öfkeyi yansıtmalıdır.

26 **A) Biçimce olumlu, anlamca olumsuzdur.**

"ne… ne" bağlacı olumlu biçimli yükleme olumsuz anlam katar: Kimse gelmedi, kimse gitmedi.

27 **B) Benzetme**

Cümleler taşa, kemere benzetilmiştir.

28 **E) Yaşlı mimar, yıllar sonra memleketine döndü.**

Doğru seçenekte tek yargı vardır, fiilimsi grubu yoktur; "yaşlı" sıfat, "yıllar sonra" zarf tamlayıcısıdır.

29 **Örnek: Kapı açılınca içeri giren yaşlı adam, masaya oturup pencereden dışarı baktı. Kısa cümlelerin verdiği kesik ve hızlı tempo yerini daha akıcı, yavaş bir ritme bırakmıştır.**

Fiilimsiler (açılınca, giren, oturup) yargıları tek cümlede birleştirir.

30 **A) Anlamadım ne demek istediğini.**

Yüklem başta (devrik), olumsuzluk eki almış; nesne "ne demek istediğini" fiilimsili bir yan cümledir (birleşik).